

تجربه چین در ایجاد یک نهاد مشاوره‌ای برای عضویت در سازمان جهانی تجارت*

گونگ بایهوا

(کارشناس ارشد اطلاع‌رسانی مرکز مسووری شانگهای در امور سازمان جهانی تجارت)

ترجمه فرزاد مرادپور

(کارشناسی ارشد اقتصاد، پژوهشگر مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، دفتر نمایندگی تام‌الاختیار تجاری)

تجارت را می‌شناسند آگاهند که اجرای تغییرات خاص مرتبط با الحاق به نحوی که تأمین‌کننده انتظارات شرکای تجاری چین باشد کاری دشوار است.

عضویت در سازمان جهانی تجارت، به علاوه، امکان بهره‌گیری از فرصت‌های جدید دسترسی به بازار و حمایت‌های جدیدی که تحت نظام قاعده محور سازمان جهانی تجارت میسر است را برای چین فراهم می‌سازد. چین، به عنوان یک کشور غیر عضو سازمان جهانی تجارت، اغلب با رفتارهای تبعیض‌آمیز بازارهای خارجی علیه صادراتش مواجه بود. چین همچنین به عنوان کشوری در مرحله گذار از یک اقتصاد با برنامه‌ریزی متمرکز به اقتصادی که در آن نیروهای بازار تعیین‌کننده قیمت‌ها و نحوه تخصیص منابعند، اغلب شاهد آن بود که بنگاه‌های صادراتی با استناد به آن که این کشور یک اقتصاد غیر بازار است در معرض اقدامات ضدقیمت‌شکنی‌ای^۱ قرار دارند که غالباً نسبت به صادرکنندگان چینی غیرمنصفانه اند.

شانگهای خط مقدم اصلاحات اقتصادی چین و گشایش آن به روی جهان خارج بوده و نقش محوری در سازگارسازی چین

الحاق چین به سازمان جهانی تجارت یکی از طولانی‌ترین و پیچیده‌ترین نمونه‌های عضویت در این سازمان می‌باشد که تجربیات درس‌آموز فراوانی را باخود دارد. مقاله حاضر معرفی تجربه همکاری دولت و بخش خصوصی در کسب مزایای عضویت در سازمان جهانی تجارت با ایجاد یک نهاد مشاوره‌ای در امور سازمان جهانی تجارت است که می‌تواند نشانگر اهمیت سازماندهی در میزان کامیابی از عضویت در این سازمان باشد.

مقدمه

الحاق چین به سازمان جهانی تجارت در سال ۲۰۰۱، در پی ۱۵ سال مذاکرات دشوار، هم برای چین و هم برای سازمان جهانی تجارت و اعضایش یک نقطه عطف به شمار می‌آید. مقامات دولت چین و آنانکه پیشرفت مذاکرات را در طول این سالها دنبال کردند می‌دانند که الحاق، ضرورت شمار زیادی از اصلاحات در سیاستهای اقتصادی داخلی را با خود به همراه می‌آورد و بسیاری از این اصلاحات مستلزم جرح و تعدیل در نگرش مؤسسات تجاری چین می‌باشد. کسانی که سازمان جهانی

با قواعد تجارت جهانی داشته است. کارشناسان مؤسسه تجارت خارجی شانگهای بودند که نخستین بار، در اوایل سال ۱۹۸۵، به دولت مرکزی چین از سرگیری عضویت چین در گات را پیشنهاد کردند. متعاقباً مرکز پژوهشی شانگهای در خصوص گات با استفاده از تخصص پژوهشگران دانشگاه شانگهای و دیگر دانشگاه‌های چین تأسیس شد.

مرکز مشورتی شانگهای در امور سازمان جهانی تجارت که تحت پشتیبانی مالی دولت خلق محلی شانگهای قرار دارد، یک مؤسسه مشورتی حرفه‌ای و غیردولتی محسوب می‌شود که درصدد ارائه توصیه‌های حقوقی و سیاستی در خصوص سازمان جهانی تجارت و همچنین ارائه خدمات آموزشی مرتبط با آن می‌باشد. این مرکز از بدو تأسیس، نقش عمده‌ای در ایفای تعهدات الحاق چین، بویژه از طریق حمایت از دولت‌های مرکزی و محلی در سازگارسازی با نظام سازمان جهانی تجارت، داشته است.

این مطالعه موردی به بررسی فلسفه اصلی ایجاد این مرکز، آن‌آنکه در شانگهای و یا دیگر جاها در کارهای این مرکز مشارکت داشته‌اند و چالش‌هایی که این مرکز از بدو تأسیس با آن مواجه بوده است می‌پردازد. در مجموع این داستانی است در باره آنکه چگونه دولت محلی (با حمایت دولت مرکزی) توانسته است با همکاری موفقیت آمیز با دانشگاه‌ها و بنگاه‌های تجاری، به ایجاد و حفظ مؤسسه‌ای دست یازد که الگویی در چین برای نحوه سازماندهی به منظور استفاده کامل از مزایای عضویت در سازمان جهانی تجارت محسوب می‌شود. بعلاوه این الگویی است که می‌تواند با شرایط دیگر کشورها سازگاری یابد.

۱. بازیگران داخلی و خارجی و نقش آنها

مجموعه‌ای از تحولات خارجی و دوراندیشی‌های داخلی در ایجاد نهایی این مرکز سهیم بوده‌اند. حتی در آن وقت، انجام این کار پروژه‌ای نبود که سریع به انجام برسد. در آن وقت شانگهای احتمالاً تنها شهر چین بوده است که در آن مقامات مرفقی و پیشرو دولت محلی، دانشگاهیان و جامعه تجاری ضرورت حیاتی ایجاد این مرکز را پیش از پیوستن به سازمان جهانی تجارت دریافته بودند.

وقتی که چین و اتحادیه اروپا به توافق دوجانبه بر سر شرایط الحاق چین به سازمان جهانی تجارت دست یافتند و در می

۲۰۰۰ موافقت‌نامه ای را در این خصوص به امضا رساندند. آشکار گردید که فرایند الحاق چین به سازمان جهانی تجارت شتاب گرفته است. در نشست مهم سالانه عملکرد اقتصادی دولت مرکزی چین [۲]، رئیس جمهور وقت جیانگ زمین [۳] و نخست‌وزیر ژو رونگ جی [۴] اعلام کردند که آماده‌سازی برای الحاق به سازمان جهانی تجارت باید فعلاً به پیش رود. به منظور ارتقای آماده‌سازی برای الحاق به سازمان جهانی تجارت، مرکز تحقیقات توسعه دولت خلق محلی شانگهای، کمیسیون برنامه ریزی شانگهای، کمیسیون اقتصادی شانگهای و کمیسیون تجارت و روابط خارجی شانگهای، اقدام به تدوین «برنامه عمل شانگهای در خصوص الحاق چین به سازمان جهانی تجارت» [۵] که در بر دارنده هجده دستورالعمل در خصوص آماده‌سازی برای الحاق به این سازمان بود نمودند. انتشار این برنامه عمل توسط دولت محلی در اوت ۲۰۰۰ نماد تغییری مهم در برنامه آماده‌سازی شانگهای از مرحله پژوهشی به مرحله فعالیت اجرایی به شمار می‌آمد.

یکی از ابتکارات اصلی این برنامه، تشکیل یک مؤسسه مشورتی و حرفه‌ای در خصوص سازمان جهانی تجارت در شانگهای بود. این ابتکار به تأسیس مرکز مشورتی شانگهای در امور سازمان جهانی تجارت در اکتبر ۲۰۰۰ انجامید. افراد محوری که سازمان و فعالیت‌های این مرکز را همان روزهای نخست صورت دادند با توجه به دامنه وسیع فعالیت‌هایی که برای مرکز در نظر گرفته شده بود خواهان هیأت مدیره‌ای با ماهیت تخصصی میان رشته‌ای شدند. در راستای چنین تفکری، کارشناسان اصلی در بخش‌های مهم مرکز عمدتاً از دانشگاه فودان [۶]، مؤسسه شرق چین در علوم سیاسی و حقوق و مؤسسه شانگهای در تجارت خارجی بدانجا آمدند. تمامی این افراد به نحو قرار دادی برای مرکز به کار پرداختند. مجموعاً در مرکز ۶ بخش وجود دارد. بخش خدمات مشورتی، بخش خدمات اطلاع‌رسانی، بخش خدمات آموزشی، بخش پایش و هشدار سریع در خصوص اقدامات دفاعی (اقتضایی) تجاری، بخش خدمات پژوهشی و بخش برنامه فوق دکتری. مرکز همچنین یک کمیته عالی مشاوره‌ای دارد که اعضای آن از داخل و خارج و از جمله مدیرکل سابق سازمان جهانی تجارت و معاونینش و برخی کارشناسان و دانشگاهیان مشهور چین در خصوص سازمان جهانی تجارت می‌باشند.

بالاترین رکن تصمیم‌گیری مرکز، هیأت امنای مرکز است که

متشکل از نمایندگان سازمانهای دولتی و اتحادیه‌های صنعتی مختلف ذی‌ربط سازمان جهانی تجارت در شانگهای است. ریاست مرکز، تحت رهبری هیأت امناء، بر موضوعات تجاری روزمره نظارت دارد. ریاست فعلی، آقای دکتر زینگویی‌ونگ است که به علاوه ریاست مؤسسه تجارت خارجی شانگهای را برعهده دارد.

۲. چالش‌ها و پیامدها

در خلال دورانی که وضعیت چین در گات و دور اروگوئه تحت مذاکره بود، مرکز تحقیقات توسعه‌ای دولت خلق محلی شانگهای توسط متخصصان تجارت خارجی و حقوق بین‌الملل اجرای شماری از پروژه‌های تحقیقاتی درخصوص آثار از سرگیری عضویت چین در گات و موافقت‌نامه‌های دور اروگوئه بر شانگهای را با محوریت سیاست‌گذاری صورت داد. به دنبال تأسیس سازمان جهانی تجارت در سال ۱۹۹۵، این متخصصان دامنه کار خود را به موضوعات مرتبط با موافقت‌نامه عمومی تجارت خدمات و موافقت‌نامه جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت فکری گسترش دادند.

پژوهشگران در شانگهای، پس از تأسیس سازمان جهانی تجارت، به کار خود ادامه دادند و شروع به تمرکز درخصوص آثار نهایی الحاق به سازمان جهانی تجارت بر چین و منطقه شانگهای کردند. در خلال این تحقیقات و نظارت بر مذاکرات آشکار گردید که پیوستن به سازمان جهانی تجارت و ایفای تعهداتی که از چین درخواست می‌شود کار آسانی نیست. در اواخر دهه ۱۹۹۰ همچنین آشکار می‌شد که پایه در حال رشد صادرات صنعتی چین و وضعیت بسیار رقابتی بازارهای جهانی به نحو فزاینده‌ای صادرکنندگان چینی را در دیگر بازارها در معرض اقدامات تجاری ایذایی قرار می‌دهد. بویژه اقدامات ضدقیمت‌شکنی که چین را اغلب تحت عنوان یک اقتصاد غیربازار در معرض تبعیض قرار می‌داد.

در واکنش به نتایج این پژوهش، دولت خلق محلی شانگهای ضرورت آماده‌سازی هرچه سریعتر شانگهای برای الحاق چین به سازمان جهانی تجارت و نیز انجام کار بیشتر و دقیق‌تر درخصوص چالش‌ها و فرصت‌های پس از الحاق را مورد تأکید قرار داد. این کار به ابتکار مرکز تحقیقات توسعه‌ای دولت خلق محلی شانگهای، کمیسیون برنامه‌ریزی شانگهای، کمیسیون

اقتصاد شانگهای و کمیسیون تجاری و روابط خارجی شانگهای آغاز شد و شماری از سازمانها و متخصصان سازمان جهانی تجارت عهده‌دار آن گردیدند. یک گزارش پژوهشی درخصوص آثار الحاق چین به سازمان جهانی تجارت بر شانگهای تا زمان امضای موافقت‌نامه دوجانبه چین و آمریکا درخصوص الحاق به سازمان جهانی تجارت در نوامبر ۱۹۹۹ کامل گردید.

تصمیم به ایجاد مرکز مشورتی شانگهای در امور سازمان جهانی تجارت نهایتاً در ۲۶ اکتبر ۲۰۰۰ گرفته شد. این تصمیم هدفمند با تنظیم یک اساسنامه مكتوب و نیز شرح شفاف وظایف همراه بود. اسنادی که در آن زمان توسط نخستین مقامات اجرایی مرکز انتشار یافت، مرکز را نیروی پیش برنده جدیدی در پس تلاشهای شانگهای جهت تبدیل شدن به سرازدهای چین و مرکز سه‌گانه [اقتصادی، مالی و تجاری] [۷] خواند که امکان رشد بیشتر جهانی را برای این شهر فراهم می‌سازد. هدف مرکز به صراحت اتخاذ اقدامات فعال جهت مواجهه با فرصت‌ها و چالش‌هایی که شانگهای پس از الحاق به سازمان جهانی تجارت با آن روبرو است اعلام شد. از همان آغاز مقرر گردید که مطابق اساسنامه وظایف اصلی مرکز عبارتند از: ارائه خدمات آموزشی، اطلاع‌رسانی، مطالعاتی و کمک‌های حقوقی و اطلاعاتی در امور مرتبط با سازمان جهانی تجارت با کمک به دولتها، بنگاهها و مؤسسات عمومی جهت آشنایی و اتخاذ رویه‌های سازگار با مقررات مرتبط سازمان جهانی تجارت؛ و گسترش همکاریهای اقتصادی و تجاری با دیگر کشورهای جهان.

با توجه به وجود نیاز واضح به تقویت و ارتقای کارهای مرتبط با الحاق به سازمان جهانی تجارت در چین و شانگهای، به نظر می‌رسد وجود این مرکز از همان ابتدا برای شانگهای سودمند بوده است. در این خصوص، دولت خلق محلی شانگهای پیش از اعلان سیاستها و مقررات مرتبط با سازمان جهانی تجارت به مشورت با مرکز پرداخته است. مرکز همچنین بخاطر عملکردش از ستایش گسترده‌ای در خارج برخوردار گردیده است. سفارتخانه‌های اعضای سازمان جهانی تجارت از جمله سفارتخانه‌های آمریکا، اتحادیه اروپا، ژاپن و استرالیا، همگی فعالانه با مرکز ارتباط برقرار کردند. در حقیقت، مرکز به معبر مهم اطلاعات ارتباطی مرتبط با سازمان جهانی تجارت بدل شده است.

از لحاظ نوع فعالیت، مرکز خدمات اصلی ذیل را به دولتها، بنگاهها و عموم ارائه می‌کند:

۱-۲. خدمات مشاوره‌ای: مرکز از بدو تأسیس به ارائه خدمات مشاوره‌ای در خصوص مشارکت دولت مرکزی در مذاکرات چندجانبه تجاری سازمان جهانی تجارت، پشتیبانی دولت مرکزی در تلاشهایش برای انطباق قوانین و مقررات با تعهدات الحاق چین با پشتیبانی از بنگاههای محلی در دفاع از حقوقشان تحت مقررات سازمان جهانی تجارت از طریق اقداماتی همچون اقدامات ضدقیمت‌شکنی و حفاظتی یا تدوین پیش‌نویس چارچوب توسعه بنگاههای داخلی برای غلبه بر موانع عدیده تجاری و ارائه هشدار سریع در خصوص اقدامات ضدقیمت‌شکنی و حفاظتی اشتغال داشته و مشاوره‌آنی اینترنتی سازمان جهانی تجارت که توسط مرکز ایجاد شده است یک منبع عمده برای صاحبان منافع است.

۲-۲. خدمات اطلاع‌رسانی: مرکز به جمع‌آوری و انتشار اطلاعات مربوط به سازمان جهانی تجارت از طرق مختلف از بدو تأسیس پرداخته است و به منبع مهم اطلاعاتی دولت مرکزی و دولت‌های منطقه‌ای و همچنین بنگاهها و دانشگاهیان بدل شده است. پایگاه اطلاعاتی مرکز |۸| اخبار داخلی و خارجی مرتبط با سازمان جهانی تجارت را گزارش می‌کند. «مرکز مرجع سازمان جهانی تجارت در شانگهای» که توسط دبیرخانه سازمان جهانی تجارت ایجاد شده است به محل اصلی جمع‌آوری منابع مرتبط با سازمان جهانی تجارت در شانگهای تبدیل شده است. خبرنامه سازمان جهانی تجارت که توسط مرکز تهیه می‌شود هر دو هفته یک بار منتشر می‌گردد و دامنه وسیعی از اخبار داخلی و خارجی مرتبط با سازمان جهانی تجارت را در بر می‌گیرد. مرکز همچنین به ترجمه و انتشار گزارشهای رکن استیاف سازمان جهانی تجارت و دیگر گزارشهای مرتبط با موضوعات سازمان جهانی تجارت به نحو سالانه می‌پردازد تا آگاهی روزآمد و عمیقی را برای خوانندگان در امور سازمان جهانی تجارت فراهم نماید.

۳-۲. خدمات آموزشی: مرکز برای متخصصین و دست‌اندرکاران مختلف امور سازمان جهانی تجارت نظیر مقامات دولتی و حقوقدانان برنامه‌های آموزشی در خصوص امور سازمان جهانی تجارت ارائه می‌کند. از سال ۲۰۰۱، مرکز «پروژه آموزش ۱۰۰ کارشناس ارشد از ۵۰ بخش [دولتی و خصوصی] در زمینه سازمان جهانی تجارت» [۹] را در خصوص بیش از ۱۰۰۰ نفر به مرحله اجرا درآورده است. بیش از ۱۰۰ نفر از این افراد آموزشهای بیشتر حرفه‌ای را در دیگر کشورهای اصلی عضو سازمان جهانی

تجارت گذرانده‌اند. برخی از این افراد پس از بازگشت حائز سمت‌های کلیدی مرتبط با سازمان جهانی تجارت در دولت یا بنگاههای تجاری شده‌اند.

۴-۲. کار پژوهشی: مرکز از شبکه پژوهشی وسیعی که متشکل از مشاوران سطح دکتری، اساتید، کارشناسان و دانشگاهیان مشهور در چین و خارج که در تحقیقاتشان به موضوعات مرتبط با سازمان جهانی تجارت می‌پردازند برخوردار است.

۵-۲. مجمع امور سازمان جهانی تجارت: تشکیل مجمع سالانه امور سازمان جهانی تجارت که مجمعی شناخته شده در سطح جهانی در خصوص موضوعات چین و سازمان جهانی تجارت است از موفقیت‌های بزرگ مرکز به شمار می‌رود. به ابتکار دولت محلی، این مجمع هر سال در ماه نوامبر در خلال نمایشگاه بین‌المللی صنعتی شانگهای برگزار می‌گردد. مشاوران مرکز و کارشناسان سازمان جهانی تجارت از چین و خارج برای شرکت در مجمع به مرکز دعوت می‌شوند و این مجمع فرصت بی‌نظیری را جهت بررسی مشکلات و فرصتهایی که پیشرفتهای چین در کسب منافع عضویت سازمان جهانی تجارت فراهم آورده است مهیا می‌سازد.

مرکز در ارائه اطلاعات و خدمات مشاوره‌ای خود بر شبکه‌ای از مقامات مرتبط با سازمان جهانی تجارت در دولت، بنگاههای تجاری، سازمانهای واسطه، اتحادیه‌های صنعتی و سازمانهای مرتبط در شانگهای متکی می‌باشد. این وضعیت به مرکز امکان برخورداری از یک سازوکار بازخورد در خصوص میزان مطابقت با الزامات الحاق و نیز به طور بالقوه ابزاری برای پی‌گیری موضوعات خاصی که در این زمینه مطرح می‌گردد را می‌دهد. به میزانی که چنان مشکلاتی بعداً مورد پی‌گیری واقع شوند، امکان بالقوه کسب نتایجی در زمینه ارتقای گسترده محیط تجاری شانگهای وجود دارد.

ارزش و نگرش عملی مرکز از قبلاً از طریق دو مطالعه موردی در خصوص موضوعاتی که در سالهای اخیر مورد توجه بوده‌اند نشان داده می‌شود. هر دوی این مطالعات موردی که در اینجا بدانها پرداخته می‌شود نه فقط نشانگر توان کارشناسی است که در مرکز در خصوص موضوعات سازمان جهانی تجارت در طی این سالها فراهم آمده است بلکه همچنین نشانگر طرق مستقیم و عملی است که از آن طریق بنگاهها می‌توانند از توان کارشناسی مرکز بهره‌مند شوند.

۳-۱. خودروها - مزایده پلاک و رفتار ملی

در شانگهای، افرادی که درصدد خرید و ثبت خودرو برای مصارف شخصی خود هستند باید با شرکت در مزایده ماهیانه‌ای که توسط مقامات دولت محلی برگزار می‌شود پلاک بگیرند. این نظام با دو هدف کاهش تعداد کلی خودروها که در هر زمان روانه خیابانهای شهر می‌گردند و نیز ایجاد یک منبع اصلی درآمدی برای دولت محلی (شهرداری) طراحی گردیده است. دلایل این مزایده داخلی است و هیچ چیز در این نظام به منظور اثرگذاری بر تجارت بین‌الملل طراحی نشده است.

در ۷ اوت ۲۰۰۲، کارکنان کنسولگری آمریکا به مرکز اطلاع دادند که حسب اطلاع آنان حراج ماهیانه پلاک در شانگهای برای اشخاص و بنگاههای خصوصی خریدار خودرو بر دو روش متفاوت مزایده و اختصاص پلاک در مورد خودروهای ساخت داخل و خودروهای وارداتی متکی می‌باشد. مقامات آمریکایی ادعا کردند که خودروهای وارداتی در معرض رفتار تبعیض‌آمیزی قرار دارند که آثار سوئی را بر دسترسی به بازار آنها به همراه دارد.

پس از اطلاع از این مدعا، متخصصان مرکز سریعاً تحقیق را آغاز کردند و به کمیسیون برنامه‌ریزی توسعه دولت محلی شانگهای گزارش دادند. بررسی مزایده‌های صورت گرفته در ماه ژوئیه توسط شرکت بین‌المللی با مسؤلیت محدود مزایده کالاهای شانگهای، حسب آنچه در پایگاه اطلاعاتی شرکت آمده است، نشان می‌داد که ۳۰۰۰ درخواست پلاک در مورد خودروهای ساخت داخل صورت گرفته است، در حالی که صرفاً ۳۰ درخواست پلاک در مورد خودروهای وارداتی بوده است. تحقیق بیشتر همچنین آشکار ساخت که شرکت مزایده کالا یک قیمت حداقل برای خودروهای وارداتی (۲۶ هزار یوان) تعیین کرده بود و حال آنکه قیمت کف مشابهی برای خودروهای ساخت داخل وجود نداشت. تأثیر عملی آن بود که خودروهای ساخت داخل به نحو قابل ملاحظه‌ای از قیمت‌های پایین‌تری برخوردار بودند (متوسط قیمت معاملات نهایی ۲۰۹۰۴ یوان بوده است).

مطابق با قوانین و مقررات مرتبط، متخصصان مرکز تصدیق کردند که تعهدات الحاق چین مستلزم آن است که خودروهای وارداتی درخواستی و قطعات آنها از «رفتار ملی» برخوردار گردند. این متخصصان همچنین تأیید کردند که رابطه‌ای اساسی میان

خودرو و پلاک آن وجود دارد به نحوی که هرگونه محدودیت درخصوص پلاک بر خودرو نیز اعمال می‌گردد. براین اساس، با توجه به اصل رفتار ملی [۱۰] و ممنوعیت کلی محدودیت‌های مقداری [۱۱] در سازمان جهانی تجارت، نظامهای متفاوتی که توسط دولت محلی درخصوص تملک خودروهای ساخت داخل و وارداتی اعمال می‌گردد به رفتار متفاوتی می‌انجامد و با تعهدات چین در سازمان جهانی تجارت ناسازگار است. تحت مقررات سازمان جهانی تجارت، این امر اثر مستقیمی بر دامنه تعهدات دولت چین دارد چرا که دولت چین متعهد به حذف «مقررات و ضوابط منطقه‌ای که در تعارض با تعهدات سازمان جهانی تجارت است» می‌باشد [۱۲].

به منظور اجتناب از یک اختلاف بالقوه تجاری و صیانت از اعتبار شانگهای به عنوان یک مکان تجاری، مرکز متعهد به پی‌گیری این مورد عدم انطباق گردید. مرکز با کمیسیون برنامه‌ریزی توسعه دولت محلی شانگهای وارد مذاکره شد و پیشنهاد کرد که هرگونه رفتار متفاوت ناشی از نظامهای مزایده پلاک متوقف گردد. در نتیجه از اکتبر ۲۰۰۲ هیچ‌گونه قیمت حداقلی درخصوص خودروهای وارداتی و تفاوتی میان این خودروها و خودروهای ساخت داخل از نظر محدودیت تعداد خودروهای مورد مزایده وجود ندارد.

در این مورد، رویکرد مرکز برقراری یک شبکه تماس و نظرخواهی درخصوص مطابقت قوانین و مقررات ذی‌ربط با قواعد سازمان جهانی تجارت بوده است. این نظرخواهی نظرات نمایندگان بنگاههای خارجی را نیز شامل بوده است. همزمان، مرکز خود نیز تحقیق و تجزیه و تحلیل خود را به انجام رساند و قادر به همکاری با سازمانهای ذی‌ربط دولتی درخصوص یک راه حل عملی و سریع بود. در این خصوص، مرکز رابط مهمی میان سازمانهای دولتی و بخش بازرگانی محسوب می‌شد.

۳-۲. سامانه هشدار سریع برای دعاوی ضدقیمت

شکنی در چین

بنگاههای چینی در سالیان اخیر عملکرد موفقی در عرصه تجارت بین‌الملل داشته‌اند و به سرعت جا پاهای مهمی در مهمترین بازارهای صادراتی یافته‌اند. تا پایان سال ۲۰۰۳، حجم کلی تجارت چین به ۸۵۰ میلیارد دلار بالغ گردید. همزمان، صادرکنندگان چینی به هدف اول اقدامات دفاعی (اقتضایی)

تجاری دیگر دولتها در سطح جهان تبدیل شده‌اند. مطابق آمارهای رسمی، از زمان اتخاذ نخستین اقدام ضدقیمت‌شکنی علیه صادرکنندگان چینی در ۱۹۷۹ تا ژوئیه ۲۰۰۴، این صادرکنندگان در معرض ۶۴۳ تحقیق دربردارنده اقدامات معمول و یا خاص دفاعی تجاری از سوی ۳۴ کشور یا گروه‌بندی منطقه‌ای قرار گرفته‌اند. بیش از ۴۰۰۰ محصول صادراتی مرتبط با این تحقیقات بوده‌اند.

در حالیکه موارد اقدامات دفاعی تجاری علیه چین روندی چینی‌شتابان دارد، بسیاری از صادرکنندگان چینی فاقد دانش مرتبط با این قواعد تجاری و یا منابع مالی لازم برای دفاع از منافعشان هستند. دولت محلی شانگهای و مرکز، پیشتر، اقدامات دفاعی تجاری را به عنوان زمینه‌ای که مرکز می‌تواند کمک‌های عملی برای صنعتگران و صادرکنندگان چینی فراهم کند مورد توجه قرار دادند. در همکاری با وزارت بازرگانی در پکن و نیز دولت محلی شانگهای، مرکز پروژه‌ای را در اواسط سال ۲۰۰۲ با هدف توسعه یک سامانه پایش و هشدار سریع درخصوص اقدامات دفاعی تجاری به منظور ارائه خدمات حرفه‌ای به دولتها، صادرکنندگان، صنعتگران، اتاق‌های بازرگانی و اتحادیه‌های تجاری آغاز کرد.

به رهبری دکتر وانگ زین کویی [۱۳] رئیس مرکز، دکتر یائو ویکان [۱۴] معاون رئیس و تیم حرفه‌ای وی در مرکز، مسؤولیت توسعه یک سامانه منحصر بفرد پایش لحظه به لحظه و هشدار سریع درخصوص اقدامات دفاعی تجاری علیه چین را، با استفاده از فناوریهای اطلاعاتی، عهده‌دار شدند. پیش از عملیاتی شدن این سامانه، تیم طراحی مراجلی را پشت سر نهادند. در گام نخست مرحله طراحی (ویراست ۱/۰)، که هدف خود را آمریکا قرار داده بود، سامانه پایش و هشدار سریع (ویراست ۱/۰) تعارضات تجاری دوجانبه میان چین و آمریکا و از جمله اقدامات ضدقیمت‌شکنی را در برمی‌گیرد و تمامی موارد قبلی و فعلی در این خصوص مورد تجزیه و تحلیل لحظه به لحظه قرار می‌گیرند تا اطلاعات پایه برای هشدار سریع درخصوص تعارضات احتمالی آتی فراهم شود. همزمان، زیر مجموعه‌ای از ویراست ۱/۰ برای اقدامات حفاظتی انتقالی آمریکا علیه صادرات منسوجات چین توسعه یافته است.

طی یک دوره دوساله توسعه، گروه تجربه فراوانی از همکاری با بنگاهها، اتاقهای بازرگانی، اتحادیه‌های تجاری و دیگر خدمات

حرفه‌ای کسب کرد و کوشید تا فناوری اطلاعات خود را در زمینه الگوهای اقتصادی و تجاری در ترکیب با قواعد سازمان جهانی تجارت بکار گیرد. در خلال زمان، سامانه‌ای که دانش رایانه را با عملیات تجاری و متغیرهای اقتصادی پیوند می‌دهد به تدریج تکامل یافت. در ژوئیه ۲۰۰۳ مرکز اقدام به راهاندازی آزمایشی دو نمونه اولیه سامانه هشدار سریع کرد. نخستین نشانه موفقیت با انتشار یک گزارش هشدار سریع توسط کارشناسان مرکز براساس درخواست ۶ اتحادیه صنعتگران منسوجات آمریکا از وزارت بازرگانی آمریکا جهت آغاز روبه‌های مربوط به اقدامات حفاظتی انتقالی منسوجات آشکار گردید.

در ژوئن ۲۰۰۴، مرکز از ایجاد ویرایش ۱/۰ برای دعاوی ضدقیمت‌شکنی میان چین و آمریکا، در پاسخ به شمار فزاینده دعاوی ضدقیمت‌شکنی با کشورهای توسعه‌یافته متعاقب الحاق چین به سازمان جهانی تجارت خبر داد (آمار سازمان جهانی تجارت نشان می‌دهد که ۲۴۱۶ دعوی تا پایان سال ۲۰۰۳ مورد تحقیق قرار گرفته‌اند که یک هفتم آنها مربوط به چین بوده است).

در وهله نخست، سامانه ویرایش ۱/۰، در بردارنده ۱۸۹ نوع کالای صادراتی در ۱۸ طبقه کالایی (عمدتاً منسوجات، وسایل خانگی، فولاد و مبلمان) می‌باشد که ۶۰ درصد کل اقلام صادراتی سالانه چین به آمریکا را شامل می‌شود. بنگاههای ثبت شده، اطلاعاتی در خصوص مقدار، قیمت‌های آتی و حاشیه‌های قیمت‌شکنی محصولات چینی صادراتی به آمریکا دریافت می‌کنند. بنگاهها همچنین گزارشهای پایش درخصوص اقدامات دفاعی تجاری آمریکا دریافت می‌کنند و از خدمات آموزشی برای کمک به پاسخگویی و واکنش آنان به تحقیقات یا عوارض ضدقیمت‌شکنی آمریکا برخوردار می‌شوند. آنان می‌توانند به عنوان عضو اقدام به ثبت نام نموده و با ورود به دو پایگاه اطلاعاتی [۱۵] به اطلاعات دسترسی داشته باشند.

اخباری که نشان می‌دهد وزارت بازرگانی چین اینک برنامه‌هایی را به منظور گسترش سامانه‌های هشدار سریع درخصوص دعاوی تجاری در دیگر شهرهای بندری بزرگ به عنوان پیشاهنگان یک سامانه خدمات تجارت جهانی در سطح ملی در دست بررسی دارد، نشانی از موفقیت مرکز شانگهای می‌باشد.

۴. مرکز مشورتی شانگهای در امور سازمان جهانی تجارت: درسهایی برای دیگران

مرکز مشورتی شانگهای در امور سازمان جهانی تجارت عملاً به جهت سازمان، تمرکز و نقش خود در جهان منحصر بفرد است. این مرکز نمونه مهمی است که نشان می‌دهند چگونه دولت، بازار کسب و کار، دانشگاهیان و کارشناسان خارجی می‌توانند در مورد مشکلات و نیز فرصت‌های احتمالی ناشی از عضویت در نظام سازمان جهانی تجارت بیندیشند و سپس به منظور سازماندهی خویش جهت مواجهه با این مشکلات و فرصت‌ها اقدام کنند.

اگر چه چین یک کشور در حال توسعه محسوب می‌شود، شانگهای بی‌تردید در مقایسه با دیگر مناطق چین و نیز بسیاری از مناطق جهان یک منطقه نسبتاً ثروتمند است. آشکار است که جاهای زیادی نیستند (چه در چین و چه در خارج از آن) که از منابع لازم برای توسعه چنین سامانه هشدار سریع با فناوری بالایی در خصوص اقدامات دفاعی تجاری برخوردار باشند. اما مطمئناً جایگزین‌هایی با منابع کمتر وجود دارند که ارزش هزینه کردن به منظور همکاری دولت، جامعه کسب و کار و کارشناسان خارجی جهت ارائه کمک‌های عملی برای آنانکه درصدد حداکثر کردن منافع خویش از حقوق و تعهدات نظام سازمان جهانی تجارت می‌باشند را دارند.

در چین، مرکز شانگهای به عنوان یک الگوی ارزشمند همکاری توسط دولت مرکزی در پکن و نیز دیگر مقامات همجوار مورد شناسایی قرار گرفته است. از این رو، اعتبار این مرکز تنها به شانگهای محدود نمی‌شود و بلکه در گستره چین و خارج از آن نیز از نفوذ برخوردار است. تجربه این مرکز تأییدی است بر تصمیم دولت خلق محلی شانگهای در ایجاد آن و این نمونه‌ای است که کشورهای دیگری که در تلاش برای عضویت در سازمان جهانی تجارت هستند و نیز آنانکه پس از عضویت در این سازمان درصدد کسب منافع بیشتر از فرصت‌های موجود در نظام تجارت چندجانبه‌اند می‌توانند از آن بیرونی کنند.

پی‌نوشت‌ها

۱. وضع عوارض جهت مقابله با لطمه مهم وارده به تولیدکنندگان داخلی یک کالا که از قیمت شکنی (دامپینگ) کالای مشابه

وارداتی ناشی شده است را اقدام ضد قیمت شکنی گویند. به وضع عوارض یا محدودیت مقداری در شرایط اضطراری جهت مقابله با لطمه جدی به تولیدکنندگان داخلی یک کالا که از افزایش پیش بینی نشده واردات کالای مشابه ناشی شده باشد اقدام حفاظتی گویند. (م)

2. Chinese Central Government Economy Work Meeting
3. Jiang Zemin
4. Zhu Rong ji
5. 'Shanghai Action Plan Regarding China's Accession to WTO'
6. Fudan University
7. "One dragon head and three centers"
8. (www.sccwto.net)
9. "50/100 Senior Expertise Training Project on WTO Affairs"

۱۰. ماده ۳ گات (رفتار ملی) مقرر می‌دارد: «طرفهای متعاقد تأیید می‌کنند که مالیات‌ها و دیگر هزینه‌های داخلی و قوانین، مقررات و الزامات موثر بر فروش داخلی، پیشنهاد فروش، خرید، حمل و نقل، توزیع یا استفاده از محصولات، و همین‌طور مقررات مقداری داخلی که مستلزم مخلوط کردن، فرآوری یا استفاده کردن از محصولات در مقادیر یا نسبت‌هایی مشخص می‌باشند، نباید در مورد محصولات وارداتی یا داخلی به گونه‌ای اعمال شوند که متضمن حمایت از تولید داخلی باشند».

۱۱. ماده ۱۱ گات (ممنوعیت کلی محدودیت‌های مقداری) مقرر می‌دارد: «هیچ طرف متعاهدی نباید هیچ محدودیتی غیر از عوارض، مالیات‌ها یا دیگر هزینه‌ها را، اعم از اینکه از طریق سهمیه‌ها، مجوزهای صادراتی و وارداتی یا از طریق دیگر اقدامات به اجرا گذاشته شوند، در مورد ورود هیچ محصولی از سرزمین هر طرف متعاهد دیگر یا صدور یا فروش صادراتی هیچ محصولی که مقصد آن سرزمین هر طرف متعاهد دیگر باشد، وضع یا حفظ کند».

۱۲. گزارش گروه‌کاری الحاق چین، بند ۷

13. Wang Xinkui
14. Yao Weiqun
15. www.sccwto.net, www.shcei.gov.cn

Gong Baihua. Shanghai's WTO Affairs Consultation Center: Working Together to Take Advantage of WTO Membership in Managing the Challenges of WTO Participation. Edited by Peter Gallagher, et.al., 1st ed. Cambridge: Cambridge University Press for the World Trade Organization, 2005.

